

Riktlinjer

Styrdokument

Riktlinjer för användande av offentlig plats

Antaget av: Kommunstyrelsen
Datum: 2022-10-06 § 263
Gäller från och med: 2022-10-06
Ansvar uppföljning/uppdatering: Samhällsbyggnadschef

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Våra styrdokument

[Normerande]

Policy - Vår hållning, övergripande

Riktlinjer - Rekommenderade sätt att agera

Regler - Absoluta gränser och ska-krav

[Aktiverande]

Strategi - Avgörande vägval och strategiområden från fullmäktigeberedningar

Program - Avgörande vägval och programområden från andra än fullmäktigeberedningar

Plan - Uppdrag, tidsram och ansvar

Innehåll

1	Begreppsförklaring	4
2	Bakgrund	5
3	Syfte	5
4	Inledning	5
5	Lagar och föreskrifter	6
5.1	Övergripande	6
5.2	Ordningslagen	6
5.3	Allmänna lokala ordningsföreskrifter	7
5.4	Övrigt	7
6	Utnyttjande som kräver tillstånd	7
6.1	Uteserveringar	7
6.2	Säsongsförsäljning	8
6.3	Matförsäljningsvagnar	8
6.4	Torghandel	8
6.5	Evenemang	8
6.6	Reklamskyltar och affischering	8
6.7	Uppställning av bodar	9
6.8	Byggetableringar	9
6.9	Byggskyltar	9
6.10	Uppställning av containrar	10
7	Utformning, montering och placering	10
7.1	Byggnadsställningar	10
7.2	Lyftanordningar	10
7.3	Uteserveringar	11
7.4	Container	11
8	Ansökningar och tillstånd	11
8.1	Trafikanordningsplan	11
9	Avgifter	12
10	Syn	12
11	Återställning	12
12	Slutbesiktning	13
13	Kontroll och sanktioner	13

1 Begreppsförklaring

Nedan beskrivs innebörden av begrepp som förekommer i dokumentet.

Allmän (plats) mark

Allmän mark är enligt plan- och bygglagen gator, vägar, torg, parker och övriga områden som är allmänt tillgängliga och avsedda för gemensamt behov inom områden med detaljplan. Sådan mark får inte stängas av för allmänheten eller tas i anspråk för annat ändamål utan tillstånd.

Offentlig plats

Offentlig plats är enligt Ordningslag (1993:1617) bland annat allmänna platser men också sådana platser som enligt de allmänna lokala ordningsföreskrifterna för kommunen ska jämföras med offentliga platser, exempelvis parkeringsplatser, lekplatser, idrottsanläggningar, badplatser, kulturbyggnadsminnen och begravningsplatser. Det inkluderar även kvartersmark och gångbanor i anslutning till fastigheter.

Kommunal mark

Med kommunal mark avses såväl kvartersmark som allmän platsmark och är mark som ägs av en kommun.

Väghållning och väghållare

Kommunen är väghållare för det kommunala gatu- och vägnätet. För dem gäller de allmänna bestämmelser som återfinns i inledningen samt underordnade regler och anvisningar för "Arbete på väg".

Förvaltning och förvaltare

Med förvaltning avses tillsyn, underhåll och skötsel av kommunal mark. Förvaltare av kommunal mark är flera olika sektorer inom kommunen. Kommunala fastighetsbolag förvaltar och underhåller också kommunal mark.

Sökande

Den som låter utföra ett arbete eller en aktivitet där offentlig plats kommer tas i anspråk för annat än avsett ändamål, är att betrakta som sökande, och svarar för att erforderligt tillstånd hämtas från Polismyndigheten och att villkoren efterföljs. Sökanden påtar sig också ansvar gentemot övriga myndigheter.

2 Bakgrund

Det finns möjlighet att disponera kommunal mark för tillfälliga arbeten, aktiviteter eller evenemang som inte är att betrakta som väg- eller ledningsarbeten, som kräver tillstånd enligt Ordningslag (1993:1617). Tillstånd krävs för att säkerheten och framkomligheten för allmänheten måste bevakas.

För ett sådant nyttjande krävs en ansökan till Polismyndigheten, som beslutar efter yttrande från kommunen och efter eventuella samråd med fastighetsägare och näringsidkare.

Dokumentet redovisar även vilka krav som ställs på material och installationer samt ger anvisningar över tillsyn och kontroll, besiktningsförfaranden samt återställning. Den ger även en översiktlig handledning beträffande ansökningsförfaranden.

3 Syfte

Följande riktlinjer har utfärdats för dem som tillfälligt behöver nyttja offentlig plats som kommunen förvaltar och är ansvariga för tillsyn, underhåll och skötsel av samt är ansvarig för trafiksäkerheten.

4 Inledning

Vid behov av att tillfälligt använda offentlig plats för annat ändamål än att utföra arbeten på väg och/eller utföra schaktnings och ledningsarbete, som exempelvis för uteserveringar, uppställning av byggnadsställningar, containrar, liftar, placering av informationstavlor och övrigt tillfälligt användande av allmän plats, söks tillstånd hos Polismyndigheten med hänvisning till Ordningslag (1993:1617). Polismyndigheten gör en bedömning utifrån lagen med fokus på trafiksäkerhet, säkerhet och allmän ordning. Därefter begärs yttrande från kommunen som bedömer ansökan utifrån bland annat de allmänna lokala ordningsföreskrifterna med hänsyn till trafik, markanvändning, stadsbild, skötsel, miljö, framkomlighet med mera. Kraven som ställs på sökanden ligger till grund för de villkor som Polismyndigheten sedan meddelar i tillståndsärendet. Om kommunen skulle avböja ansökan får Polismyndigheten inte lämna något tillstånd.

Kommunen har således rätt att ange de villkor som behövs för att tillgodose de intressen som kommunen har att bevaka i fråga om skötsel och drift av den offentliga platsen, markanvändning, stadsbild, miljö och trafik. Kostnad för användning av offentlig plats regleras enligt kommunens gällande taxa.

Polismyndigheten ställer även krav på den allmänna ordningen och säkerhetsåtgärder för personer och egendom. Vid åsidosättande av åtgärder, underlåtelse att följa föreläggande och vid övriga förseelser enligt Ordningslag (1993:1617) kan den sökande ådra sig påföljder i form av vite eller böter.

En trafikplaneringsplan (TA-plan) kan komma att krävas om användningen avser en offentlig plats som helt eller delvis utgör en trafikerad led eller yta.

Om den offentliga platsen endast tas i anspråk tillfälligt, i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd, krävs inget tillstånd. Det får dock inte utgöra omedelbart hinder för gående, cyklister, funktionshindrade och övriga trafikanter. Kommunen kan hjälpa till med att preliminärt bedöma ärendet innan kontakt tas med Polismyndigheten.

Kommunen kommer i sina yttrande till Polismyndigheten yrka på generella villkor som måste uppfyllas. Det innebär att den sökande utfäster sig att följa de allmänna bestämmelserna såväl som de detaljerade anvisningarna och riktlinjer som kommunen utfärdat, 3 kap. 15 § Ordningslag (1993:1617). Ytterligare krav i form av specifika villkor kan även krävas i enskilda ärenden.

5 Lagar och föreskrifter

5.1 Övergripande

Staden såväl som den lilla orten tillhör oss alla och nästan alla platser utomhus där allmänheten har tillträde och kan röra sig fritt är offentlig plats.

Ordningslag (1993:1617) föreskriver emellertid att det behövs ett tillstånd från Polismyndigheten för den som vill använda den offentliga platsen för något annat ändamål än vad som blivit fastställt i detaljplanen.

Det finns dock ingen karta som visar vilka områden som är offentlig plats. Det är en definitionsfråga vilket förklaras under första kapitlet i Ordningslag (1993:1617).

5.2 Ordningsslagen

Ordningslag (1993:1617) innehåller särskilda föreskrifter om allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och om användning av offentlig plats. Lagen innehåller dessutom allmänna ordningsföreskrifter och säkerhetsanvisningar som ska iakttas vid tillställningar såväl som vid

nyttjande av offentlig plats. 1 kap. 2 § Ordningslag (1993:1617) beskriver i detalj vad som avses med offentlig plats.

Under 3 kap. 2 § Ordningslag (1993:1617) redogörs Polismyndighetens skyldighet att inhämta yttrande från kommunen innan tillstånd ges för nyttjande av offentlig plats. Under 3 kap. 15 § samma lag förklaras de villkor som kommunen kan åberopa i sina yttrande, för att kunna tillgodose de intressen som finns att bevaka.

5.3 Allmänna lokala ordningsföreskrifter

Ulricehamns kommun har utfärdat allmänna lokala ordningsföreskrifter med stöd av 1 § i förordningen (1993:1632) som bemyndigar kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt Ordningslag (1993:1617).

De allmänna lokala ordningsföreskrifterna innehåller bland annat regler och anvisningar för lastning av varor, schaktning, pyroteknik, containrar, affischering med mera. Kommunen har även enligt de lokala ordningsföreskrifterna rätt att ta ut avgift för användning av offentlig plats enligt fastställd taxa som beslutas i kommunfullmäktige.

5.4 Övrigt

Sökande är skyldig att införskaffa och bekosta de tillstånd som krävs för sin verksamhet. De föreskrifter som meddelas av myndighet eller som följer av lag och annan författning ska följas. Exempelvis ska sökande inhämta bygglov när det erfordras enligt gällande lagstiftning för den planerade åtgärden.

6 Utnyttjande som kräver tillstånd

Här nedan ges exempel på utnyttjande av offentlig plats som kräver tillstånd från myndigheter.

6.1 Uteserveringar

Innan du söker tillstånd är det bra att känna till vilka regler som gäller och om övriga tillstånd kan behövas för att få driva en uteservering.

Oftast krävs det även serveringstillstånd som handläggs av kommunen.

6.2 Säsongsförsäljning

Tillstånd fordras för utnyttjande av offentlig plats för tillfällig försäljning av så kallade säsongsvoror (jordgubbar, frukt och grönt, julgranar med mera), vare sig det rör sig om en försäljning vid ett bord eller inom begränsat område som avgränsats med staket eller andra avstängningsanordningar.

Ur trafiksäkerhetssynpunkt kan det inom vissa områden föreligga restriktioner mot sådan typ av försäljning, rådgör därför med kommunen.

6.3 Matförsäljningsvagnar

Tillstånd krävs för nyttjande av offentlig plats och restriktioner finns för placering inom vissa områden.

Trafiksäkerheten runt försäljningsstället måste även beaktas med avseende på gångtrafik, parkeringsmöjligheter med mera, rådgör därför med kommunen.

Det finns även krav på vagnen och dess utrustning.

6.4 Torghandel

Torghandel bedrivs på Stora Torget och anmälan om plats bokas hos kommunen. Torghandel regleras i "Lokala ordningsföreskrifter för torghandel".

På övriga torg och platser krävs Polismyndighetens tillstånd för försäljning.

6.5 Evenemang

Vid evenemang krävs tillstånd från Polismyndigheten. Med evenemang avses exempelvis cirkus, festivaler, konserter, marknader eller andra event.

Avgiften styrs av evenemangets innehåll och utbredning och regleras i kommunens taxa.

Vid ett evenemang ska sökande åta sig erforderliga åtgärder, bland annat tillse att området är tillgängligt för trafik med utryckningsfordon (polis och ambulans). Sökande ska ansöka och bekosta för eventuella vägvästängningar. Sökande ansvarar för avfallshantering och städning av området samt bekostar eventuella skador som kan uppkomma på gräsytor, träd, buskar med mera.

6.6 Reklamskyltar och affischering

Vid skyltning krävs tillstånd från Polismyndigheten. Skyltar får aldrig dominera eller vara i vägen för förbipasserande gång- och cykeltrafik.

Affischer, annonser eller liknande anslag får inte utan Polismyndighetens tillstånd sättas upp på husväggar, staket, stolpar, elskåp, papperskorgar eller liknande som vetter mot offentlig plats om de inte officiellt är avsedda för just det ändamålet. Det gäller inte annonser och tillkännagivande på byggnad som avser näringsidkares rörelse där rörelsen är stationerad.

Reklamskyltar får inte utgöra trafikfara. Skyltar får inte användas som vägvisning eller hänvisning utan ska vara placerade i anslutning till verksamheten.

6.7 Uppställning av bodar

Tillfällig uppställning av bodar, valstugor, kiosker med mera kräver tillstånd från Polismyndigheten.

6.8 Byggetableringar

Vid byggnadsställningar i gaturummet för exempelvis fasadrenoveringar krävs tillstånd från Polismyndigheten. Ibland kan ställningen inkräkta på trafiken och då fordras det att en trafikordningsplan (TA-plan) upprättas. Om ytterligare utrymmen behövs för exempelvis upplag, måste det också anges i ansökan.

Om trottoaren, del av torg eller ett gångstråk måste tas i anspråk, vid exempelvis en fastighetsreparation, krävs ett tillstånd från Polismyndigheten för att få nyttja den offentliga platsen. Området måste inhägnas väl med godkända avstängningsanordningar. Gående och cyklister måste hänvisas till motstående trottoar. Skydd mot nedfallande föremål måste också beaktas.

Tillstånd krävs även för personalvagnar, redskapsbodar med mera.

Lyftanordningar som ställs på körbana eller gång- och cykelbana kräver tillstånd. En trafikordningsplan (TA-plan) ska inlämnas med ansökan. Om ytterligare utrymme erfordras för upplag av material eller liknande krävs även det tillstånd från Polismyndigheten för nyttjande av offentlig plats.

6.9 Byggskyltar

Byggskyltar som ger information om vad som pågår vid en verksamhet ska placeras inom byggområdet. Om det inte kan ske, utan ytterligare ytor utanför själva byggplatsen måste utnyttjas ska särskild ansökan inlämnas.

6.10 Uppställning av containrar

Containrar ska i första hand placeras på tomtmark. Om placering sker på allmän platsmark behövs tillstånd från Polismyndigheten.

Utmärkning som anger ägaren eller nyttjarens namn, adress och telefonnummer krävs på containrar som uppställs på offentlig plats. Containern ska vara försedd med reflexer i varje hörn och ska vara väl inhägnad.

Exakt placering ska avgöras i samråd med kommunen.

7 Utformning, montering och placering

Vid utformning och placering av anordningar och aktiviteter som beskrivits i föregående avsnitt krävs att hänsyn samt uppmärksamhet tas till de oskyddade trafikanterna. Det vill säga gående, cyklister och framför allt till synskadade samt övriga personer med funktionshinder. Således krävs att ordentliga skydds- och avstängningsanordningar monteras på, vid eller i anslutning till det som monteras upp eller placeras ut.

Placeringen av anordningar får heller inte innebära att träd, buskar, planteringar eller andra installationer i gaturummet skadas. I förekommande fall krävs att återställningsarbete utförs, vilket bekostas av nyttjaren.

Utnyttjande som kräver återställningsarbeten ska föregås av syn och i efterhand besiktigas i närvaro av tjänsteman från kommunen.

7.1 Byggnadsställningar

Speciella infodringar och skydd måste installeras för att gående ska kunna passera vid sidan om eller under ställningen för att komma in i butiker eller kontor. Hörn eller utstickande delar måste även vadderas.

Materialupplag ska märkas ut och skärmas av med stängsel, grindar eller andra avstängningsanordningar.

7.2 Lyftanordningar

Området runt lyftanordningen måste spärras av för eventuella risker med fallande föremål. Om lyftanordningen placeras i eller i närhet av gata med hög och tung fordonstrafik krävs ordentliga påkörningskydd i form av tunga skyddsbarriärer.

7.3 Uteserveringar

Uteserveringar får inte inkräkta för mycket i gatuplanet att det utgör ett stort hinder för gående och cyklister.

7.4 Container

Brandmyndigheten ställer också speciella krav avseende räddningsvägar och avstånd till närliggande byggnader och upplag. Container ska förses med lock eller skydd för att inga obehöriga ska få tillträde.

8 Ansökningar och tillstånd

Tillstånd att använda offentlig plats söks på en blankett hos Polismyndigheten. Ansökan ska vara underskriven av sökanden.

Polismyndigheten tar ut en ansökningsavgift, vilken inte återbetalas om ansökan blir avslagen.

Ansökan ska kompletteras med en skiss som redovisar den yta som önskas nyttjas och i särskilda fall även en beskrivning över själva anordningen. Trafikanordningsplan upprättas enligt nedan.

Polismyndigheten remitterar ansökan till berörd kommunal instans för synpunkter och villkor för nyttjandet.

Vid handläggningen av ärendet tas hänsyn till ett antal faktorer och ställda villkor, vilka kan vara bra att ha kännedom om redan i förväg:

- Ändamålet med upplåtelsen och under vilka tidsperioder
- Framkomligheten för allmänheten och i synnerhet för funktionshindrade personer och oskyddade trafikanter
- Utformningen av anordningen, upplaget, skylten etc.
- Behov av elkraft, vattenförsörjning etc.
- Renhållning
- Återställning

8.1 Trafikanordningsplan

Trafikanordningsplan måste upprättas när del av offentlig plats som avses användas utgör trafikled för gående, cyklister eller motorfordon. Eventuellt måste även lokala trafikföreskrifter utfärdas.

Trafikanordningsplanen ska bifogas ansökningshandlingarna hos Polismyndigheten.

Om oklarhet föreligger kontakta gärna kommunen för rådgivning.

9 Avgifter

Kommunen har rätt att ta ut avgift för ianspråktagande av offentlig plats, allmän plats som står under kommunens förvaltning.

Avspärrningar, skyltning etc. bekostas och ombesörjs dock av sökande.

Avgifter är fastställda av kommunfullmäktige. För de flesta upplåtelseerna finns således en redan fastställd avgift. Kontakta kommunen när det gäller information om avgiftens storlek för olika typer av upplåtelse.

10 Syn

I förekommande fall krävs gemensam syn innan anordning utplaceras eller aktivitet genomförs på det anvisade området. Synen ska dokumenteras och behandla följande punkter:

- Omfattning av området som ska utnyttjas
- Nuvarande standard av ytbeläggningar och övriga gatu-installationer
- Kartläggning av träd, buskar, planteringar och grönområden som berörs
- Skyddsåtgärder som krävs
- Krav på återställningsarbeten

I annat fall förutsätts att den sökande dokumenterar ursprungliga förhållanden på platsen för att kunna redovisa det vid slutbesiktning.

11 Återställning

Efter att upplåtelsen avslutats ska området/platsen återställas i ursprungligt skick eller enligt vad som överenskommit.

Kommunen ombesörjer återställning av ytskikt, träd och planteringar mot avgift om inget annat meddelas i samband med tillståndsgivningen av ärendet.

Nyttjaren ska ersätta väghållaren för återställningsarbete och ökade framtida underhållskostnader.

Även åtgärd av skada på mark, anläggning eller annan anordning utanför den tillståndsgivna ytan kommer debiteras sökanden efter skadans omfattning, samt de eventuella kostnader som kan uppkomma för framtida underhåll.

12 Slutbesiktning

Tjänsteman på kommunen kan kalla till eventuell slutbesiktning. I vissa fall räcker det med en besiktning som kommunen gör själv i samband med andra åtgärder, exempelvis inmätning av ytan för återställning av asfalt, markplattor, kantsten eller liknande.

13 Kontroll och sanktioner

Sökanden löper risk att bli åtalad, om en aktivitet utförs, anordning upprättas eller verksamhet bedrivs på offentlig plats utan tillstånd och som står i strid med den allmänna ordningslagen.

Om kommunens bestämmelser, regler eller anvisningar inte följs, vilka föreligger som villkor i tillståndsärendet, och om uppdagade brister inte åtgärdas inom påtalad tid enligt vad som är överenskommet, så kommer sökanden att åsamkas sanktioner i form av vite eller böter.